

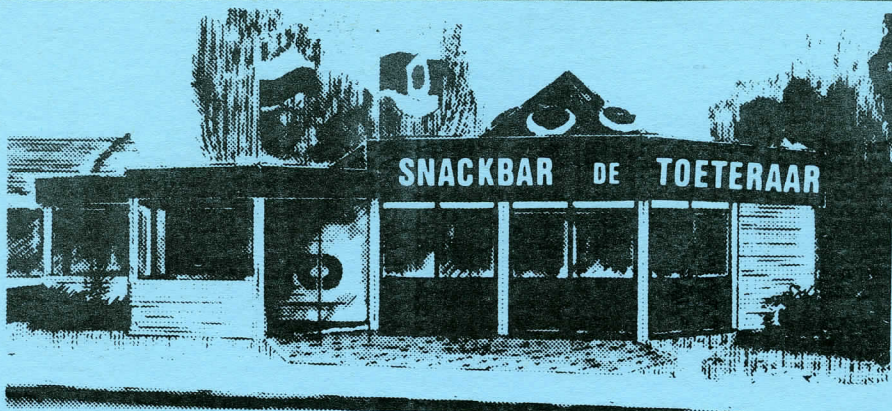
07-85
„'t Seghen ~

Waert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Zoetermeer

Voor al uw goede waar naar de TOETERAAR !!!!!!!!!

Blijdorplan 2

Voor al uw salades snacks e. d.

Zoetermeer

tel. 079-164016

JONGERIUS

ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

" 't S E G H E N - W A E R T "

Kwartaalblad van de vereniging

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

4e jaargang

no. 13

juli 1985

Opgericht 12 januari 1949

Dagelijks bestuur Historisch Genootschap:

H.J. Oskam	voorzitter
Van Ostadestraat 1	tel. 16.41.00
A. van Noort	secretaris
Mauritsstraat 8	tel. 16.35.59
A.C. Switzar	tel. 31.29.07
Voorhamstraat 41	penningmeesters
P. van den Dool	
Dunantstraat 315	tel. 16.47.73

Archivaris:

R. Grootveld	tel. 41.90.12
Redelaan 54	

Bestuur Archeologische Werkgroep:

G.C. Dullaert	voorzitter
Savelsbos 14	tel. 51.78.60
D. v.d. Kolk	secretaris
Coornherthove 32	tel. 21.18.08
mv. A. v. Vulpen-Roos	penningmeester
P.C. Hoofstraat 22	tel. 16.48.72

Redactie:

A. van Noort	tel. 16.35.59
Mauritsstraat 8	
T. Schmidt	tel. 16.69.55
Stationsstraat 66	
J. Stoffer	tel. 31.14.79
Voorhamstraat 38	

Van de voorzitter...

Als dit blad bij u in de bus valt bent u misschien met vakantie, of misschien hebt u het er al op zitten; in ieder geval de eerste helft van 1985 is voorbij. Een half jaar waarvan we mogen zeggen dat de belangstelling voor de oudheidkamer goed is geweest met een aantal van 504 bezoekers. Een deel van die bezoekers was speciaal ge-interesseerd in de oorlogs- en bevrijdingstentoonstelling in de maand mei.

Nu richten wij onze activiteiten op het tweede half jaar, dat naar wij hopen een belangrijke periode zal zijn. Het is algemeen bekend dat wij te klein behuïsd zijn en ook het gemeentebestuur is daarvan op de hoogte. Dikwijls denken wij, dat de belangstelling van onze gemeentebestuurders zich te véél richt op de uitbouw en de groei van het nieuwe Zoetermeer. Uiteraard zijn wij allen vol bewondering voor wat er in Zoetermeer gebeurt. Zoetermeer zal compleet zijn met het Stadshart, Noordhove en Rokkeveen én de plannen voor de Floriade in 1992.

Maar laten wij de historie van ons dorp niet vergeten! Het bestuur heeft de eerste contacten gelegd met zusterverenigingen in de regio. Wij hopen dat dit zal leiden tot een goede samenwerking tussen de verenigingen en stichtingen van de ons omringende dorpen. Archeologen uit die plaatsen hebben belangrijke vondsten gedaan en met onze eigen werkgroep met hun vondsten zou het mogelijk moeten zijn om te komen tot een regionaal (streek) museum. Hopelijk zien onze gemeentebestuurders ook het belang van "Oud Soetermeer" in en stellen zij de door ons gewenste ruimte ter beschikking aan het Historisch Genootschap. Het bestuur is alert en grijpt iedere gelegenheid aan, om wethouders en raadsleden te wijzen op de noodzaak een eigen historisch museum in stand te houden en dat zeker voor een gemeente die in de toekomst 100.000 inwoners gaat huisvesten.

H.J. Oskam.

JAARVERGADERING

Notulen van de ledenvergadering gehouden op 14 mei 1985 in de benedenzaal van de Morgensterkerk.

1. Opening. Om 20.00 uur door de voorzitter, dhr. H.J. Oskam. Door diverse andere samenvallende activiteiten in Zoetermeer is de opkomst niet zo groot als we gewend zijn. Verder wijst hij in zijn openingswoord op:

- a. extra vergadering op 5 juni (molens)
- b. noodzaak groter gebouw als museum
- c. aanvulling bestuur met dhr. G.J. Kamphuis namens de gemeente Zoetermeer
- d. nieuwe aanwinsten.

Tenslotte roept hij alle leden (en niet leden!!) op oude gereedschappen, voorwerpen, documenten enz. af te staan (evt. in bruikleen) aan Oud Soetermeer.

2. Notulen najaarsvergadering. Geen op- of aanmerkingen, dus goedgekeurd.

3. Ingekomen stukken. Brief van ons lid, dhr. Rauws, met het voorstel de leden een gratis lidmaatschap voor één jaar aan te bieden als een vorm van relatiegeschenk aan familie, kennissen, enz. in de hoop dat die dan lid zullen blijven.

Het merendeel van de aanwezigen ziet hier weinig heil in. Bovendien is op de laatste bestuursvergadering gesproken over andere mogelijkheden om het ledental uit te breiden.

4. Expositie "Verzet en Bevrijding". Deze tentoonstelling, gehouden van 27 april tot 11 mei werd door ± 350 personen bezocht en leverde 5 nieuwe leden op.

5. Bestuursverkiezing. Aftredend en herkiesbaar zijn dhr. H.J. Oskam en mv. A. van Vulpen-Roos, aftredend en niet herkiesbaar dhr. J. Stoffer.

Mv. Knol - van Os wijst erop, dat er geschikte personer in het bestuur moeten komen. Hiermede is iedereen het uiteraard van harte eens!

Als nieuwe bestuursleden, ter vervanging van dhr. Stoffer en uitbreiding, stelt het bestuur voor: mv. G. Stuyt en de heren P.G. Roos en P. van Waay. Daar er geen tegenkandidaten zijn worden de 5 genoemde personen bij acclamatie herkozen, resp. gekozen.

De voorzitter heet de nieuw gekozenen van harte welkom.

6. Jaarverslag secretaris. Geen op- of aanmerkingen.

7. idem penningmeester. idem.

Dhr. Van den Dool als "expert" is 1e penningmeester en dhr. Switzar 2e penningmeester, speciaal belast met de ledenadministratie en contributie-inning.

8. Verslag Kascontrolecommissie. Daar dhr. Schneiders en de reserve beiden verhinderd waren, brengt drs. J. van der Spek, als invaller verslag uit: de boekhouding is akkoord bevonden. De voorzitter dankt hem voor zijn bereidwilligheid. Dhr. L. Roos blijft nog 1 jaar lid van de Kascommissie. Als nieuw lid wordt benoemd dhr. E. v.d. Burg en als reserves dhr. G.P. v.d. Broek en mv. C. Moesker.

9. Excursie 1985. Kerkepadtocht naar Antwerpen. Voorzitter en secretaris geven toelichting. De voorzitter vraagt ook aandacht voor een eventuele extra excursie. De aanwezigen hebben dienaangaande geen suggesties.

10. Vorming van werkgroepen. Deze kunnen helaas nog niet gevormd worden door onvoldoende belangstelling. Positieve reacties zijn slechts binnengekomen van dhr. R. Bavelaar en mv. C.J. Moerman-van Voorst.

P A U Z E .

11. Lezing met dia's door dhr. G.C. Dullaert, voorzitter van A.W.Z. Na een inleiding geeft hij aan de hand van een serie dia's een uitvoerige toelichting over het project "Palensteyn".

12. Rondvraag. Dhr. J. v n der Spek vraagt zich af of we de nog aanwezige exemplaren van "Zoetermeer 700 jaar" ooit kwijt zullen raken.

Dhr. G. Roos dankt A.W.Z. voor de keurige ontvangst bij de opgraving Palensteyn.

13. Na de officiële sluiting maken diverse personen gebruik van de mogelijkheid vragen te stellen over het werk van A.W.Z.

De secretaris,
A. van Noort.

LEDENBESTAND

Na het verschijnen van het april-nummer mochten we onderstaande nieuwe leden boeken.

E.C.A. Hubert,	Ooievaarsveld 32
P. van Herwijnen,	Zuiderweg 53, Hoogeveen
mv. T.H.van Wissen-v.Egmond,	Timmermanshove 47
F.W.W. Boerveldt,	Koerberg 1
K. Roggeveen,	Den Hoorn 3
R.A. Roos Sr.	Stationsstraat 77
mv.A.M.Groenheyde-v. Hilten,	Groenewater 80
H.G. Switzar,	Paasberg 64
mv. M.A. Ooms-de Blaauw,	Nassaulaan 4
H.J. Houtzagers,	Pruimengaaarde 2
G.C.P. Hacquebard,	Hazewater 7
G.L. Kamphuis,	Vissendreef 123.

Allen hartelijk welkom!!!

Nog even dit tempo - van - groei aanhouden en we passeren nog dit jaar de 300-leden-grens.

Opvallend en verheugend is dat het merendeel der nieuwe leden geen autochtone Zoetermeeders zijn. Overigens vind ik het wel beschamend voor de honderden geboren en getogen Zoetermeeders, die nog steeds geen lid zijn. Misschien lezen een aantal van hen deze ontboezeming in de wachtkamer van dokter of tandarts, waarheen steeds 2 exemplaren van dit blad gezonden worden, evenals naar de 4 bibliotheekvestigingen. Hopelijk voelen zij zich aangesproken en geven zij zich meteen op als lid. Dit kan schriftelijk of telefonisch bij één de voorin genoemde bestuursleden, maar bij voorkeur bij de secretaris.

verenigings-informatie

Bestuursuitbreiding en aktieve leden gevraagd.

Bovenstaande wat zonderlinge titel zal u hopelijk na lezing van dit artikel duidelijk zijn.

"Oud Soetermeer" is gelukkig- geen sluimerende vereniging, waarvan de leden 2 maal per jaar en het bestuur 10 à 12 maal per jaar in een gezellig onderonsje bij elkaar kom(en)(t), met als bekroning één of twee excursies per jaar.

Integendeel, het bestuur heeft nog heel wat activiteiten op stapel staan. In dit verband publiceerden we in het april-nummer een lijst van deze activiteiten. Hierop reageerden in totaal het respectabele aantal van 3 (zegge en schrijfve drie) leden van de bijna 300. We hadden eerlijk gezegd meer respons verwacht. Vandaar dat u elders in dit nummer het zelfde artikel - met aanmeldingsformulier- opnieuw aantreft. Het zou natuurlijk veel meer effect sorteren, als we alle leden persoonlijk zouden benaderen, maar... welke bestuursleden hebben daar de tijd voor? Het antwoord is simpel: niemand!!

Overwin uw schroom en geef u op. Hoe (m)eer, hoe liever. Aan u nu de daad. Het hoeft u heus geen uren per week te kosten, temeer daar u zelf kunt bepalen, welke activiteit(en) uw voorkeur heeft en hoeveel tijd u daaraan wilt besteden.

Vooraf met het oog op genoemde activiteiten maar ook om de huidige bestuursleden enigszins te ontlasten is op voorstel van het bestuur, dit "college" uitgebreid met twee leden. De bijzonderheden hiervan kunt u lezen in de notulen van onze voorjaarsledenvergadering, die in dit nummer zijn opgenomen.

Volledigheidshalve drukken we hier de namen van alle bestuursleden met adres en telefoonnummer af.

H.J. Oskam, van Ostadestraat 1, tel. 164100

P. van den Dool, Vlamingstraat 16, tel. 164773

A.C. Switzar, Voorhamstraat 41, tel. 312907

A. van Noort, Mauritsstraat 8, tel. 163559

mv. S. Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182, tel. 217047
 Th. Schmidt, Stationsstraat 66, tel 166955
 C.A.L. van Wieringen, Mauritsstraat 10, tel 163764
 mv. G. Stuyt, Bunzingweide 14, tel. 417175
 P.G. Roos, Karel Doormanlaan 3, tel. 169538
 P. van Waay, Pr. Bernhardstr.4 Benthuisen, tel. 313212
 mv. A. van Vulpen-Roos, P.C.Hoofdstraat 22, tel. 164872
 G.C. Dullaert, Savelsbos 14, tel. 517860
 R. Grootveld, Redelaan 54, tel, 419012
 G.L. Kamphuis, Vissendreef 123, tel. 411059.

Van de redactie . . .

Afscheid J. Stoffer.

Zoals degenen, die de laatste ledenvergadering bezochten, reeds weten, heeft dhr. J. Stoffer zich om gezondheidsredenen niet herkiesbaar gesteld als bestuurslid. Wij kennen hem goed genoeg om te weten, dat dit geen overhaast genomen besluit is en dat het hem evenzeer spijt als ons.

In de periode van 8 jaar, waarin hij deel uitmaakte van het bestuur, heeft hij heel veel voor onze vereniging gedaan, zowel als algemeen adjunct, maar vooral als redakteur van ons verenigingsblad. Uit hoofde van zijn beroep kende hij alle kneepjes van het vak op technisch gebied. Voor al zijn werk willen we hem ook in ons blad van harte danken. We verliezen in hem een zeer nauwgezet en toegewijd bestuurslid.

Gelukkig heeft hij zich bereid verklaard zijn redakteurschap te blijven uitoefenen totdat er een opvolger gevonden is; en als de voortekenen ons niet bedriegen zal dit niet zo lang meer duren. Voorlopig is hij voor de "krant" dus nog onmisbaar.

Jan, nogmaals van harte bedankt en we hopen allemaal dat je nog vele jaren -en als het kan in redelijk goede gezondheid - lid van "Oud Soetermeer" zal kunnen blijven.

A. van Noort.

Contributie

Het zou ons wat waard geweest zijn, als dit stukje niet geschreven had hoeven te worden. Helaas -- ondanks onze oproep in het januari-nummer, vergezeld van twee accept-girokaarten, zijn er toch een aantal leden, die hun contributie over 1985 nog niet hebben betaald. Gelukkig heel wat minder dan in 1984, maar toch nog te veel....

Hebben die leden hun blad misschien zo slecht gelezen of zijn ze het "gewoon vergeten?". U kunt uw verzuim goed maken door de -speciaal voor u bijgevoegde accept-girokaarten even te ondertekenen, na invulling van het bedrag en te posten. Eén girokaart is bestemd voor uw contributiebetaling en één voor uw eventuele vrijwillige bijdrage aan het werk van A.W.Z.

We moeten u echter wel beleefd doch dringend verzoeken, één en ander vóór 1 september a.s. in orde te maken. Bij voorbaat dank.

De penningmeester.

Excursie van het Historisch Genootschap

"Oud-Soetermeer".

Op zaterdag 29 juni j.l. werd een excursie gemaakt naar Antwerpen. Dit uitstapje was in het kader van het Kerkepad van de N.C.R.V. 1985.

Er werden drie kerken bezocht, n.l. de Sint Paulis, de Sint Jacobskerk en de Onze Lieve Vrouwe Kathedraal. Het waren kerken met prachtige schilderijen van oude meesters, veel beeldhouwwerken en kerkelijke gewaden. Het was een tocht voor de liefhebbers van oude kerken. Er waren 76 deelnemers en er werd gereden met twee bussen van Huurman Tours. Het weer was goed voor dit uitstapje en het dagprogramma is volgens plan verlopen. Een dag om met veel plezier aan terug te denken.

Cor van Wieringen.

EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado-idee van Pelikan, de Printo-Fix stempelautomaat.

Klein genoeg voor uw binnenzak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrukken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

Pelikan

De Printo-Fix stempelautomaat vindt u bij:

Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

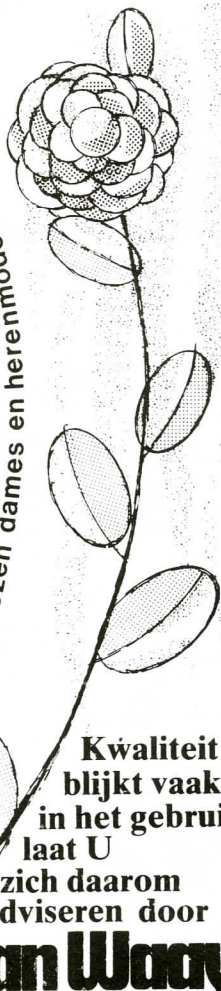

KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

in 100% polyester
eksklusief voor u

weloverwogen gekozen dames en herenmode

**Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U
zich daarom
adviseren door**
van Waay
vakmensen in mode

damesmode:
dorpsstraat 89-91 - tel. 163167

herenmode:
dorpsstraat 163a - tel. 163910
zoetermeer

DOE-HET-ZELF CENTRUM

bij de molen
Stationsstraat 48

Zelfbediening voor:

- 1 - Houtwaren
- 2 - Plaatmateriaal
- 3 - IJzerwaren-
Gereedschappen
- 4 - Verfartikelen
- 5 - Wandbekledingen
- 6 - Elektrische-
artikelen
- 7 - Hang- en legkasten
- 8 - Sanitair
- 9 - Tuinartikelen
- 10 - Hobbyartikelen
- 11 - Klimartikelen
- 12 - Afrasteringen

*Meer dan 1600 m²
Doe-het-zelf artikelen*

SCHERPE PRIJZEN

Geopend:
maandag tot en met zaterdag

*'s morgens besteld
's middags thuis bezorgd*

TEL. 079-163731

Najaars-excursie.

Als er voldoende belangstelling is, kan er eind september een excursie georganiseerd worden naar Breda. In deze stad zijn oude hofjes, een oude kerk en een oudheidkundig museum.

Deze dag kan besloten worden met een Brabantse koffietafel.

Gaarne een kaartje aan mv. S. Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182, tel. 517947 of aan C. van Wieringen, Mauritsstraat 10, tel. 163764.

Het bestuur.

Cursus Genealogie.

De heer P.P.G. Kolk, docent genealogie aan de Rijks Archiefschool, verzorgt in verschillende plaatsen in Nederland een cursus voor beginnende stamboomonderzoekers.

De cursus is gericht op de praktijk van het onderzoek en gaat in op aspecten als bronnenkennis, methodiek van het onderzoek en verwerking van onderzoeksgegevens.

Behandeld worden de belangrijkste bronnen voor onderzoek in de 17e tot 20e eeuw, zoals burgerlijke stand, bevolkingsregisters, kerkelijke doop-, trouwen en begraafboeken, notariële, rechterlijke- en weeskamerarchieven, genealogische verzamelingen en gedrukte bronnen. Ook aan heraldiek wordt aandacht besteed.

De cursus omvat 10 lessen, telkens van 19.30 uur tot 21.00 uur. Cursusgeld (incl. lesmateriaal) f 195,--.

In het najaar van 1985 worden o.a. cursussen gegeven in

's-Gravenhage, op maandagen van 23 september tot 25 november in een zaal van Pulchri Studio, Lange Voorhout 15.

Inlichtingen: tel. 072-335868, bgg 02206-3420.

OPKOMST VAN EEN BANKIERSFAMILIE.

Hoe de Osy's te Rotterdam kwamen.

De naam Osy heeft in Rotterdam geen onbekende klank. De meeste stadgenoten weten, dat het prachtige zilverwerk in de Leeuwenstraatsche kerk blinkt bij de gratie van de Maecenas-familie. Vooral het klopje Christina Helen, "schatrijk, maar arm van geest", zo als pastoor Witbols in haar overlijdensbericht schreef, was één van de steunpilaren van de Minderbroedersstatie.

Tot nog toe onbekend was de afkomst van deze gefortuneerde familie, terwijl de geschiedenis van haar opkomst, waarmee een boekdeel te vullen zou zijn, al evenzeer onverkend terrein gebleven is. Wie het uitgebreide protocol van notaris Frescarode ook maar even vluchtig doorloopt zou uit het onnoemelijk aantal voor hem opgemaakte akten besluiten met een lijf-notaris van de familie te doen te hebben, afgezien nog van de akten voor andere notarissen gepasseerd. Het moet deze familie niet aan het nodige geluk ontbroken hebben om in twee generaties "van achter de paarden vandaan" op te klimmen tot de hoogste kringen. Van paardenkoopman tot baron d'Osy, heer van Palensteyn en Zegwaard, zou ogenschijnlijk een langduriger ontwikkeling vergen, naar hedendaags begrip en gang van zaken.

Met reden vragen wij ons af, was het toeval, dat de eerste generatie zo spoedig aan de vergetelheid werd prijsgegeven, of verbloemde men zijn afkomst opzettelijk, daar men zich geneerde voor een burgerlijke afkomst?

Juten, in zijn Kwartierstaten van Nederlandsche Katholieken, schrijft:

"De geslachtslijsten dezer familie beginnen met Johannes Osy en Barbara Steendijck, die van 1699-1715 verscheidene kinderen te Rotterdam lieten dopen. Wie hun ouders waren, het is mij niet gelukt dit te vinden."

Bij deze Johannes begint de victorie. Geboren in Rotterdam in 1665, huwt hij in 1697 Barbara Steendijck van Kralingen, uit welk huwelijk zes kinderen geboren worden. Vier sterven er vrij spoedig, maar

een Johan Junior en Christina, het latere klopje, blijven in leven. De rijkdom is via de wijn in de familie gekomen, want bij het overlijden van Johan, de vader, oud-hoofdman van het wijnkopersgilde, bezat hij een pand op de Wijnhaven, een koetshuis op de Vest, een koets, twee paarden en een buiten onder Kralingen en hield hij er vier dienstboden op na.

De testamentaire beschikking van zijn weduwe, weerspiegelt nog duidelijk de mate van welstand, welke de familie bereikt had. Het klopje Christina krijgt de kleren, het huisraad, waaronder begrepen goud- en zilverwerk, het linnen gemaakt en ongemaakt, gedrukte boeken en een deel van de effecten. De kinderen van Barbara's reeds overleden dochter Johanna Barbara, in leven gehuwd met de burgemeester van Antwerpen, krijgen alle juwelen. Johan, de enig overgebleven zoon, ontvangt de onroerende goederen. De armen van de kerk in de Leeuwenstraat worden begiftigd met een som van tweeduizend gulden, welke som gebruikt moet worden tot aankoop van een huis om daarin de armen te logeren. De zoon heeft op zijn beurt weer gewoekerd. Hij werd heer van Palensteyn en Zegwaard, raad en agent van Groothertog van Toscane in de Nederlanden en als zodanig belast met verschillende missies door Keizer Karel VI en Keizerin Maria Theresia.

Van de grootvader wordt nooit met een woord gerept. Niettemin is het mogelijk de stamboom hoger op te voeren dan tot Johan Osy die met Barbara Steendijck huwde. Deze Johan Osy was de jongste van zes kinderen. Eva, Balthasar, Elisabeth, Hartigh, Balthasar en Johan, allen gedoopt in den Oppert. Dank zij de goede en hardnekkig vastgehouden gewoonte om de eerste kinderen weer naar eigen vader en moeder te vernoemen, kon men zeker zijn, dat de kinderen van Johannes en Stijntjes een Jan Balthazarsz. of Jan Hartogsz. tot vader moesten hebben. Inderdaad bleken op 4 februari 1646 in onze stad gehuwd te zijn Jan Balsen en Stijntje Hartigh. Jan Balsen was een fransman, van Gascogne afkomstig en Stijntje was de dochter van Hertog Christiani en Eva Mathiae, hetgeen wonderwel klopt met de voornamen der zes kinderen.

Ook van grootmoederszijde zijn de Osy's geen Rotterdammers, want Hartigh Christiaensz. die 16 mei 1626 alhier huwde, kwam uit Hoeswinkel, in het Sticht van Munster, en zijn vrouw, Yffgen Tijn was geboortig van Glabbeek.

Deze cosmopolitische inslag blijft op de latere generaties zijn stempel drukken. Niet alleen hun handelsbetrekkingen met Engeland en Frankrijk wijzen hierop, maar men verlaat in de 19e eeuw met roem en rijkdom beladen de stad Rotterdam weer, zwerft uit over België en Oostenrijk en is voor Nederland verloren.

Van welgesteldheid was er bij Jan Baltensz. nog geen sprake; als hij in 1683 sterft en een weduwe met vier mondige en twee onmondige kinderen achterlaat, wordt hij begraven in de straat, d.w.z. rondom de kerk, de plaats voor de niet "beati possidenten". (= de niet-bezittende klasse). (redactie)

Het antwoord op de vraag, wat Jan Baltensz, de Gascognard, naar Rotterdam voerde is niet met stelligheid te geven. Een sterk vermoeden bestaat wel. De kroniekschrijver Pieter de Raadt vermeldt, dat in 1635 een zware pestziekte in Rotterdam heerste. Veel huizen kwamen leeg te staan en enige werden verhuurd als paardestallen aan de Fransen, die tegen het eind van dat jaar uit België gekomen waren om zich naar Frankrijk in te schepen. Omdat er geen gunstige wind wilde komen, waren zij gedwongen wel bijna een jaar in de stad te blijven en leden ontzettend gebrek, zodat zij have en goed moesten verkopen. "Treffelijke edelluyden" liepen te bedelen aan de huizen en de paarden werden van armoë verkocht: men kocht een fraay paard met sadel ende toomen voor een ryxdaler. De Beestenmarkt en de Oude Beurs stonden vol paarden, waar de Fransen in de "paerdenmissie als honden laegen en sturven", aldus de kroniekschrijver. Verder hangt De Raadt een verhaal op over een Fransman die tot deze groep behoorde en in het Gasthuis lag maar niet kon sterven, omdat hij, naar hij bekende, in Tienen een bagijn ontvoerd en daarna vermoord had.

Voortreffelijke "edelluyden" zijn het allemaal dus zeker niet geweest, doch niet onwaarschijnlijk hebben wij de jonge Jan Baltensz., de latere paardenkoopman, onder hen te zoeken, misschien eerder als oppasser of iets dergelijks. dan als soldaat, in ver-

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

ZOETERMEER

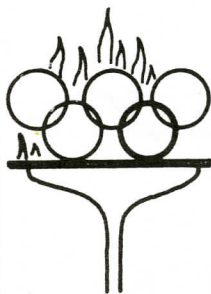
Adviezen voor uw interieur.

Bij Decorette Roos weten ze er wel raad mee! In behang altijd de nieuwste dessins (± 1000 soorten) met bijpassend gordijnstof, dekbed, lampen en vloerbedekking.

En....natuurlijk alles wat met verf e.d. te maken heeft!

DECORETTE ROOS

Molenstraat 3 - Zoetermeer - Telefoon 164138

LYMPUS

bar bistro

voorweg 107

079- 2106 39

2716 nh zoetermeer

tekst overbodig

al 7 jaar één begrip voor
de sportieve zoetermeerder

band met zijn jeugdige leeftijd, hij was in 1619 geboren.

Uit verschillende notariële akten, in Rotterdam opgemaakt, blijkt duidelijk dat hij inderdaad in paarden handelde. Eenmaal ging hij voor een Amsterdamse koopman naar Brussel en Parijs om paarden te verkopen. Een andermaal kwam een trasaktie tot stand, van twaalf swart bruyne paerden, te weeten acht hengsten ende vier ruynen.

Heel erg zeker van poorterschap in de stad schijnt men niet geweest te zijn, want in 1648 verklaren mr. Leendert Mynevelt, chirurgijn en Anselmus Ariensz. van der Meer, dat "Jan Baltensz. coopman in paerden als getrouwt hebbende Stijntjen Hartochs, de dochter van Hartoch Christiaensz. z.g. een inwoner der stad is".

Het laatste uitstapje, waarvan wij kennis dragen, viel in 1657 toen hij met een paar andere kooplieden op een boeierschip met paarden naar Dieppe in Frankrijk voer, Parijs en St. Amiens bezocht, waar hij, volgens zijn reisgenoten aldaar in een van de kerken, terwijl men dienst dede, is geweest.

Balthasar, op een na de jongste zoon, bleef de paarden van zijn vader enigszins trouw, en werd zadelmaker. De jongste zoon Jan, kwam zoals wij reeds zagen in de wijnhandel, welke richting ook de oudste Hartich gegaan schijnt te zijn. De Gascognards hebben de naam van ijdel, maar daarnaast ook van volhardend te zijn. Indien dit waarheid bevat, dan hebben de zoons de aspiraties van de vader wel tot werkelijkheid gemaakt. Rijk geworden in de handel en door de keizer in de adelstand verheven daarvan heeft misschien Jan Baltens zelf niet durven dromen. Wanneer keizer Franz Joseph Nederland bezocht, logeert hij op het deftige buiten van de Osy's "Rozenhof" onder Kralingen en bewondert in de Leeuwenstraatsche kerk wat hun pronkzucht vermag tot stand te brengen, al was het niet louter vriendschap dat een vorst zoveel strijkage's maakte in de richting van zijn bankiers. Wederkerig was de familie Osy zo complimenteus om een nieuw schip voor hen te water te laten, met de naam Franz Joseph te dopen, waarop diens devies: "Virtute et exemplo" ("door deugdrijk voorbeeld") (redaktie).

De trouwe aanhankelijkheid van de Osy's aan de kerk en hun grote mildadigheid mocht voordelen hebben, de schaduwzijden mag men er niet om vergeten. De Leeuwenstraat van Rotterdam, de Katholieken van Wycl(?) waarvan een Osy heer geworden was, en die van Gorkum, ondervonden in later tijd veel goeds van de familie, doch de banden waren te strak aangehaald. Bij een eventueel conflict stond men niet onbevangen genoeg tegen over elkaar. Niet alle neven immers waren even orthodox als het klopje. Hartigh Osy, soms vanwege de adel ver-griekst tot Aristachus, een neef van Jan Osy uit de wijnkoperstak, had zich van de fonkelende wijn afge-keerd en was afgedaald tot de pheripherie van de azijn.

In zijn huwelijksgedicht zongen de ouders van de bruid deze toe:

"De Bruid schier onbewust, wat smaak van suur mag
sijn,
Soekt 't suur, ja! neemt vandaag de maker van
azijn".

Hoezeer de bruid ook beweerde, in de tegenzang, dat haar Hartigh wars van alle zuurheid was, blijkt zijn metier toch 'n terugslag op zijn gemoedsleven te hebben gehad. In de strijd die ontbrandt tussen Katholieken en Jansenisten, kiest hij voor het harde en het rigoristische systeem, dat een druk legt op de mensen, en veel levensblijheid verzuurt. Thans eerst wordt hun overwichtspositie duidelijk. In 1767 treedt Hartigh in zijn kwaliteit van armbezorger van de Paradijkskerk op de Slikvaart tegen Hendrik van Oudheusden op over een legaat door zekere Van Geffen vroeger ten gunste van de armen van die kerk vermaakt. Het is waarschijnlijk tot onderling getwist gekomen over de vraag wie de rechthebbende waren: de Katholieken of de Jansenisten. In een lang request vraagt Osy verlof aan de vroedschap om ten gunste van de armen hierover met Van Opheusden te mogen procederen. De zaak is erg ingewikkeld, maar een passage toont wel aan waar het om gaat. Van Opheusden heeft volgens Osy "toeleg om der supplianten qualiteit van armbezorgers van de voorm. kerk te uerelleeren", m.a.w. hij bestrijdt hun aanspraken door te zeggen dat zij niet degenen zijn die voor deze zaak kunnen opkomen.

Elders blijkt eveneens de invloed van de Osy's in Jansenistische richting. Zegwaard, als hun heerlijk-

heid, stond onder de invloed van de familie en in 1757 richtten de inwoners zich tot de magistraat, omdat Willem Osy de zeventien mensen die nog bij hem kerkten had verlaten en nu opgevolgd door een zekere La Croix, een Fransman die de Nederduitse tale niet machtig was. Later treffen wij deze Willem Jan Osy als Jansenistisch pastoor van de parochie van St. Anna en Maria in Haarlem aan.

Het is overbodig om verder op de interne aangelegenheden van deze familie in te gaan, omdat dit verder niet van algemeen belang is; maar nuttig scheen het deze onbekende bijzonderheden naar voren te brengen, opdat de contrastwerking tussen licht en schaduw de verhoudingen in breder verband beter zou doen uitkomen.

v.B.

v.d.W.

De Ambachtsheerlijkheid Zoetermeer

in de periode 1816-1963.

In de Verslagen Rijks Oude Archieven 1926/I, pp. 513-514 beschrijft J.C. van Es het verloop van het eigendomsrecht van deze ambachtsheerlijkheid tot 1816.

In mijn artikeltje "Verwikkelingen rond de ambachtsheerlijkheid Zoetermeer in de jaren 1816-1818" (in: Oud Soetermeer III/11, pp. 35-36 (1985)) heb ik al uiteengezet welke heerlijke rechten aan deze ambachtsheerlijkheid verbonden waren alsmede een mutatie in deze rechten.

Alvorens het verloop van het eigendomsrecht over de periode 1816-1963 te beschrijven wil ik voor degenen die niet precies weten wat een "ambachtsheerlijkheid" nu eigenlijk is even een korte uiteenzetting. In strikte zin wil het bezit van een heerlijkheid betekenen het bezit van de rechtsmacht over een bepaald gebied, niet het bezit van dat gebied. Bezat een heer het recht om in halsmisdrijven de doodstraf te eisen en te voltrekken (= de "hoge" justitie) dan

spreken we van een hoge heerlijkheid; mocht hij alleen recht spreken in minder ernstige delicten (= de "lage" justitie) dan spreken we van de lage heerlijkheid of ambachtsheerlijkheid. Tevens worden deze termen ook gebruikt om het gebied waarover een heer rechtsmacht bezat aan te duiden, en komen meestal overeen met een dorp of een parochie. Een ambachtsheer behoefde zeker geen landerijen of huizen in de heerlijkheid te bezitten, het kon echter wel voorkomen. Het bezit van heerlijkheden verleende op zichzelf geen adeldom. Heerlijkheden waren, net als andere lenen, vrij overdraagbaar en hoewel bezit ervan een zekere sociale status en zekere (materiële) rechten verleende, gaf het geen toegang tot de privileges die alleen de oude Hollandse edelen genoten.

Tot haar overlijden in 1832 heeft de dochter van Gerardus van Aalst-Schouten, Jacoba Elisabeth van Aalst-Schouten de ambachtsheerlijkheid bezeten. Na haar dood verviel de ambachtsheerlijkheid aan haar echtgenoot Jacobus Bos, burgemeester van Zoetermeer.

Kort voor zijn dood in 1874 heeft hij de zaak voor f 3.025,00 verkocht aan zijn schoonzoon Frederic Sophie Guillaume Gantier, kolonel der mariniers te Den Haag. Bij diens overlijden in 1876 erft zijn vrouw Neeltje Christina Hendrica Bos de heerlijke rechten.

Nog voor haar overlijden heeft zij de ambachtsheerlijkheid overgedragen aan haar neef Jacobus Hdewinus Bos (1888). Die vertrekt echter naar de Verenigde Staten en draagt de ambachtsheerlijkheid middels een zaakgelastigde in 1894 over aan zijn vader Cornelis Leonardus Jacobus Bos, burgemeester van Zoetermeer, Zegwaard en Berthuizen.

Daarna komt de ambachtsheerlijkheid in handen van zijn zoon Frederic Sophie Guillaume Bos, burgemeester van Zoetermeer en Zegwaard, gehuwd met Catharina Elisabeth Visser.

Zijn zoon Cornelis Leonardus Jacobus Bos volgt hem als ambachtsheer op. Als ook hij naar de Verenigde Staten vertrekt draagt hij de zaak over aan zijn zuster Maria Bos, die tot 1963 ambachtsvrouw is.

Zij tot slot draagt de ambachtsheerlijkheid over aan haar neef Robbert Charles Visser, die tot op heden ambachtsheer is.

Bronnen:

Notarieel Archief Zoetermeer; A.R.A. 's-Gravenhage
Privé gevoerde correspondentie met diverse personen
Nierop, H.F.K. van

- "Het Quade Regiment". De Hollandse edelen als ambachtsheren, 1490-1650 (in: TvG 93, pp 433-444)
Groningen, 1980

A.H. Bos,
Van Zeggelenlaan 152
2524 AV 's-Gravenhage.

Het conserveren van archeologische vondsten.

Sinds kort beschikt de Archeologische Werkgroep over een conserveringslaboratorium. Dit is gevestigd in een hoek van het atelier aan de 5-Meistraat.

In dit lab. worden metalen en leren vondsten geconserveerd. Tevens wordt er onderzoek gedaan naar de beste methode(n) om leer of ijzer te conserveren. Dit conserveren is noodzakelijk omdat de stoffen anders vergaan.

-o-

Leer wordt geconserveerd met Poly Ethyleen Glycol, hetgeen de plaats inneemt van de uit het leer verdwenen stoffen. Het leer wordt doordrenkt met deze stof die water aantrekt waardoor het leer soepel blijft.

Ijzer wordt eerst schoongemaakt (het roest wordt ervan afgehaald). Dit gebeurt bij vondsten die niet vaak voorkomen of versieringen hebben, in natron loog, een stof die het roest zacht maakt. Hierna wordt het roest van de ijzeren kern afgekrabt. Dit is echter een zeer tijdrovende methode.

Een snellere methode is het verwarmen van de vondst in een z.g. emailleeroventje tot een temperatuur van \pm 750 graden celcius. De methode is echter ook veel ruwer, maar het roest gaat er als vanzelf af. Andere metalen hebben vaak de eigenschap dat ze, nadat zich er een dun laagje roest heeft afgezet,

niet meer verder roesten. De vondsten van dit soort metalen behoeven dan ook nauwelijks behandeld te worden.

Tin gaat bij een temperatuur van 13° C over in een andere kristalstructuur, dat wil zeggen dat de atomen (de kleinste deeltjes waaruit tin is opgebouwd) anders worden gerangschikt. De structuur van tin bij een temperatuur hoger dan 13° C neemt minder ruimte in dan de structuur van tin bij een temperatuur lager dan 13° C. Deze omzetting valt niet terug te draaien. Men moet tin dus altijd bewaren bij een temperatuur hoger dan 13° C.

Hout wordt naar de Rijksdienst IJsselmeerpolders gestuurd waar ze het, tegen vergoeding, voor ons gaan conserveren. Dit is zo geregeld omdat het voor ons financieel gezien niet rendabel is, het hout zelf te conserveren.

R. Tuinstra.

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R I I .

Ja, ik wil graag zitting nemen in één van de werkgroepen. Mijn voorkeur gaat uit naar:

Naam: _____

Adres: _____

Leeftijd: _____

Opmerkingen: _____

Bovenstaand formulier kunt u sturen naar of inleveren bij de secretaris, Mauritsstraat 8, 2712 CW Zoetermeer, of bij een der overige bestuursleden

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R

Ondergetekende geeft zich hierbij op als lid van de Vereniging Historisch Genootschap "Oud Zoetermeer".

Naam: _____

Adres: _____ Tel. _____

Postcode en woonplaats _____

Gebortedatum: _____ (alleen voor jeugdleden: 12 t/m 17 jaar).

De contributie bedraagt minimaal f 15,-- per jaar, terwijl een vrijwillige bijdrage voor A.W.Z. (Archeologische Werkgroep Zoetermeer) zeer op prijs wordt gesteld.

Bovenstaand formulier kunt u sturen naar of inleveren bij de secretaris, Mauritsstraat 8, 2712 CW, Zoetermeer, of bij één der overige bestuursleden.

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-164114

van Oosterom
schoen & mode

dorpsstraat 107
telefoon 163029
zoetermeer

★ **MARIS** ★
HAIR SALOON

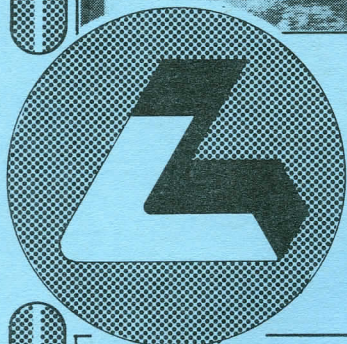
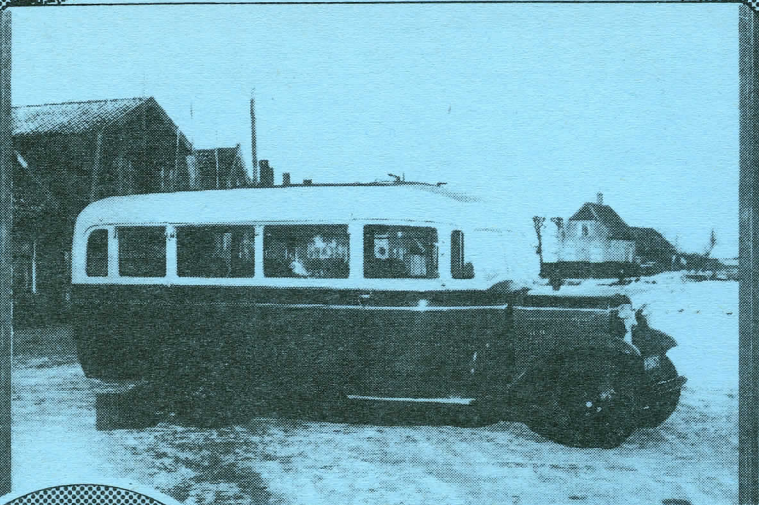
Oranjelaan 49

Zoetermeer

telefoon 079 - 168288

Moderne haarverzorging voor het hele gezin

**B.V. Carrosseriefabriek
Joost Lamboo**

Fokkerstraat 9
2722NH Zoetermeer
Tel. 079-316400

